

[Formanden]

medens fru Marianne Bentsen-Pedersen (SF) har stillet forslag om, at lovforslaget henvises til kulturudvalget.

Afstemning

Formandens forslag om at henvise lovforslaget til erhvervsudvalget vedtoges med 109 stemmer mod 22.

Dermed bortfaldt det af Marianne Bentsen-Pedersen (SF) fremsatte forslag om at henvise lovforslaget til kulturudvalget.

Den næste sag på dagsordenen var:

2) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 38:

Forslag til folketingsbeslutning om børns familieretlige stilling.

Af Lone Dybkjær (RV), Ebba Strange (SF) og Wilhjelm (VS).

(Fremsat 17/12 82).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Justitsministeren (Ninn-Hansen):

Det emne, der er omhandlet i forslaget til folketingsbeslutning, tror jeg alle vil betragte som et meget vigtigt emne. Forholdet mellem forældre og børn er et spørgsmål, som angår og interesserer en meget stor del af befolkningen. Det er også et følelsesladet område, hvor forskellige holdninger og modstående interesser gør sig gældende . . .

Formanden:

Jeg tror, der er adskillige, der er interesserede i at høre, hvad der bliver sagt fra talerstolen. Derfor beder jeg om ro.

Justitsministeren (Ninn-Hansen):

Der er to hovedspørgsmål, der rejses i beslutningsforslaget. Det ene er spørgsmålet om fælles forældremyndighed, det andet er spørgsmålet om samkvemsrettens normale omfang.

Med hensyn til det første spørgsmål, om fælles forældremyndighed, betragter jeg debatten i dag som en forløber for den mere

indgående debat, som vi kan få på et senere tidspunkt. Forholdet er jo det, at dette spørgsmål for nylig har været behandlet i to udvalg, ægteskabsudvalget og børnekommissionen, og at der i de to udvalg har været delte meninger om, hvorvidt der bør være adgang til at aftale fælles forældremyndighed. Et flertal i ægteskabsudvalget mente således ikke at kunne gå ind for, at der indføres mulighed for fælles forældremyndighed, mens et flertal i børnekommissionen var for en sådan mulighed.

For at få et bedre beslutningsgrundlag nedsatte den daværende justitsminister i sommeren 1981 en teknisk arbejdsgruppe, der skulle udforme regler om fælles forældremyndighed. Arbejdsgruppen har afholdt en lang række møder, og man forventer at kunne afslutte arbejdet i løbet af nogle måneder.

Jeg vil derfor vedrørende de to første punkter i beslutningsforslaget indskrænke mig til nogle ganske korte bemærkninger.

Efter det første punkt har et barn altid ret til to forældre. Det er et princip, som kan lyde godt, og jeg kan også være enig så langt, at det afgørende ved udformningen af regler på dette område må være barnets tarv. Men i øvrigt tror jeg ikke, at programprægede erklæringer af denne type er til nogen hjælp, når det gælder om at tage stilling til de reelle problemer på dette område. Forslagsstillerne mener – sådan har jeg i hvert fald forstået det – at barnets ret skal gennemføres i alle tilfælde, f.eks. også hvis forældrene lever adskilt. Jeg tror, det i sådanne tilfælde kan være til skade for barnet, hvis man fastholder, at de to forældre er ligestillede, for der kan let opstå skænderi om barnet, og det kan blive kastebold mellem forældrene.

Jeg må også sige, at der findes jo særlige tilfælde i dag, hvor et barn ikke har en far, idet moderen fritages for at opgive navnet på ham. Jeg ved ikke, om forlagsstillerne vil have reglerne herom ændret, men jeg mener i hvert fald ikke, at der er grundlag herfor, og jeg vil meget advare imod at gennemtvinge noget sådant ved hjælp af stærke sanktioner.

Også med hensyn til det andet punkt i beslutningsforslaget, forslaget om fælles forældremyndighed, må jeg på forhånd stille mig skeptisk – i hvert fald over for at gå så vidt som angivet i forslaget, hvorefter der i alle tilfælde som udgangspunkt er fælles foræl-

[Justitsministeren]

dremyndighed. F.eks. er det efter min mening at gå for langt, når forslagsstillerne vil tillægge en far, som slet ikke har forbindelse med sit barn og aldrig har haft det, andel i forældremyndigheden.

Vi må i den forbindelse huske på, at den ordning, som blev drøftet i ægteskabsudvalget, var meget snævrere end den, som forslagsstillerne ønsker. Det var en ordning, hvorefter der er fælles forældremyndighed, hvis forældrene aftaler det og statsamtet godkender det.

Jeg kan som sagt ikke gå ind for disse to forslag, således som de er udformet, men er indstillet på, at spørgsmålet om muligheden for at aftale fælles forældremyndighed bør drøftes nærmere i løbet af kort tid. Det må navnlig gælde for forældre, der er blevet separeret eller skilt. For ugifte samboende er jeg på forhånd skeptisk over for, om der bør være adgang til fælles forældremyndighed.

For så vidt angår det punkt i beslutningsforslaget, der vedrører samkviksretsret, mener jeg, at forslagsstillerne i bemærkningerne til punkt 3 peger på nogle meget væsentlige forhold. Jeg er således enig i, at det er vigtigt for barnet at bevare kontakten til den af forældrene, som ikke har del i forældremyndigheden, og vi er da også i administrationen af samkviksretsreglerne opmærksomme herpå.

Mange forældre – og vistnok et stigende antal – finder i dag i enighed selv ud af samkviksretsretten og praktiserer en hyppig og nær kontakt mellem barnet og den anden af forældrene. Det synes jeg er glædeligt.

Det er samtidig vigtigt at få forældrene til at forstå betydningen af en nær kontakt med den, barnet ikke bor hos, og således se ud over de problemer for forældrene, der følger med en samlivsophævelse.

I en del tilfælde må forældrene imidlertid søge myndighedernes bistand til at få fastlagt samkviksretsretten. Efter den gældende lovgivning er det statsamtterne med ankeadgang til familieretsdirektoratet, der behandler disse sager. Kan forældrene ikke blive enige om en anden ordning, har man i almindelighed fastsat omfanget af samkviksretsretten til en weekend om måneden fra fredag til søndag, 14 dage i sommerferien og nogle dage i forbindelse med højtiderne.

Børnekommissionen peger i sin betænkning fra 1981 på, at der synes at være behov for en udvidelse af det normale omfang af

samkviksretsretten. Børnekommissionen fandt, at omfanget burde fastsættes til hver tredje weekend og suppleres med ret til samkviksret en ugentlig hverdageftermiddag.

Under forhandlingerne i folketinget om børnekommissionens betænkning blev det oplyst, at justitsministeriet var indstillet på at imødekomme ansøgninger om samkviksretsret på hverdage, såfremt det kan arrangeres på en for barnet og forældrene hensigtsmæssig måde og en samlet vurdering af de konkrete omstændigheder ikke taler imod det.

Bla. på baggrund af børnekommissionens henstilling har man i stigende omfang fraveget den tidligere omtalte samkviksretsretning. En sådan fravigelse fandt navnlig sted og finder sted, når forhold hos parterne og barnet, f.eks. barnets alder eller parternes bopæl, tilsiger en mere individuel bedømmelse, der bl.a. kan føre til en hyppigere samkviksretsret, f.eks. hver tredje weekend.

På tilsvarende måde har man tillagt aftaler mellem forældre om samkviksretsret større betydning, således at en ændring i almindelighed forudsætter, at de forhold, der lå til grund for aftalen, er ændret.

Jeg kan sige, at jeg er helt indstillet på at støtte den udvikling, der allerede er i gang i myndighedernes praksis henimod en mere individuel bedømmelse af spørgsmål om samkviksretsrets omfang. Eksempelvis kan der være grundlag for i videre omfang at overveje en hyppigere weekendsamkviksretsret, hvis dette kan gennemføres på en måde, der er hensigtsmæssig for barnet og forældrene.

Det må imidlertid ved bedømmelsen af spørgsmålet om samkviksretsrets omfang erindres, at weekendsamkviksretsret mere end én gang om måneden i en række tilfælde ikke vil være det bedste for barnet, f.eks. fordi afstanden mellem forældrenes bolig giver særlige transportproblemer eller på grund af forældrenes stejle og fjendtlige holdning over for hinanden. Hvis det er et større barn, bør der også tages hensyn til barnets egne ønsker med hensyn til samkviksretten.

Som man vil kunne forstå, er man allerede nået et godt stykke i retning af de tanker, som kommer til udtryk i det fremsatte forslag. Jeg er ikke i dag parat til helt præcist at sige, hvor langt man kan eller bør gå, og afgørelserne bør også fortsat være konkrete, således at der i videst muligt omfang tages hensyn til forholdene i hver enkelt sag.

[Justitsministeren]

Jeg ved, at man i betænkningen fra arbejdsgruppen vedrørende forældremyndighed vil komme ind på spørgsmålet om samkvemsrettens normale udstrækning, og jeg har også forstået, at formålet med dette beslutningsforslag er, at man ønsker vedrørende disse problemer at starte en debat. Det ønske deler jeg, altså at man i dag får en debat om disse spørgsmål her i folketinget. Jeg tror, at denne debat i den kommende tid vil blive yderligere intensiveret.

Erik B. Smith (S):

I socialdemokratiet kan vi støtte alle initiativer på dette område, som sikrer, at børnene får en bedre retsstilling.

Dette beslutningsforslag indeholder flere elementer. For det første et ønske om fælles forældremyndighed. Jeg tror, det er vigtigt, at man er opmærksom på, at fælles forældremyndighed efter forslagsstillernes opfattelse kan udøves dels i samliv, dels uden samliv.

Det er nok også vigtigt lige at stoppe op og spørge sig selv: hvad betyder det, at man har forældremyndigheden over et barn? Det betyder, at man har pligt til at sørge for barnet – omsorgspligt – give det mad, husly, tøj osv. Det betyder også, at man har ret til at bestemme over barnet, om barnet skal have personligt arbejde, hvordan opdragelsen skal være, religion, undervisning, videreuddannelse. Der kunne nævnes mange andre ting. Af det følger allerede, at barnets alder spiller ind på den faktiske udøvelse af forældremyndigheden. Hvis to mennesker bor sammen og har fælles børn, er der næppe nogen tvivl om, at forældremyndigheden faktisk udøves sammen. Det vil ikke være noget stort skridt at beslutte, at så bør lovgivningen også indrettes derefter, og det vil vi gerne give tilslutning til at den bliver. At den så formentlig i forbindelse med en samlivsophævelse får nogle andre konsekvenser, kommer jeg ind på lidt senere.

Men det næste, beslutningsforslaget indeholder, er, at man også ønsker fælles forældremyndighed uden samliv. Her må man nok sige, at hvis barnet opholder sig i Randers og faderen opholder sig i Nysted, så vil det være vanskeligt for ham at udøve sin pligt til omsorg for barnet. Derimod vil der være andre elementer, hvor han let vil kunne være med til at udøve forældremyndigheden,

nemlig bestemmelse om religion, uddannelse osv.

Vi mener, at hvis vi skal snakke om fælles forældremyndighed i forbindelse med to forældre, der ikke bor sammen, så er det nødvendigt at dele forældremyndighedsbegrebet op i dets elementer og i forbindelse med samlivsophævelsen træffe aftale om, hvor barnet skal opholde sig, og i forbindelse med dette indbygge omsorgspligten. Hvis den konstruktion kan lade sig gøre, er vi meget åbne over for en diskussion om fælles forældremyndighed også uden samliv.

Det næste punkt drejer sig om en udvidelse af samkvemsretten. Der er vi helt klart til at få i tale. Vi synes, det er en god idé, at bevisbyrden, hvis samkvemsretten skal ændres, ligger hos den, der påberåber sig ændringen. Det tror vi for resten den allerede gør i dag.

Vi synes også, det er en god idé, at hvis den ene part systematisk modarbejder samkvemsretten til skade for barnet, bør man kunne overføre forældremyndigheden til den anden.

Jeg skal slutte af med at sige, at vi er åbne, vi er relativt velvillige, men vi synes også, det er vigtigt, at vi får en indstilling fra det udvalg, som justitsministeren har omtalt, og som blev nedsat i 1981 af den daværende justitsminister. Vi synes, det er vigtigt, at også dette udvalgs indstilling kan bruges til belysning af forslaget.

Lis Møller (KF):

Der er sket store forandringer i familiens struktur i de sidste 25 år, men i virkeligheden lever en meget stor del af befolkningen, nemlig godt 60 pct., rent faktisk i et stabilt ægteskab. Det er trods alt kun et mindretal af ægteskaber, der opløses, og kun ca. 15 pct. af alle par er ugifte samboende.

Det forslag, vi drøfter, er et forslag til en alternativ ægteskabsordning, som meget vel kan føre til afskaffelse af ægteskabet, og det ønsker den konservative gruppe ikke at medvirke til. Vi mener stadig, at familien er det grundlæggende i vores samfund, og kan derfor ikke medvirke til den del af forslaget, der taler om fælles forældremyndighed.

Jeg er helt klar over, at et stigende antal kvinder får deres første barn, mens de lever i et papirløst forhold, men størsteparten lever i ægteskab ved det andet barns fødsel.

[Lis Møller]

Langt de fleste skilsmisser, nemlig mere end 90 pct., gives ved bevilling. Det vil sige, at i over 90 pct. af tilfældene finder forældrene selv frem til, hvem der skal have forældremyndigheden, og hvordan samkvemsretten skal udøves. I alle disse tilfælde er forslaget altså overflødigt.

I de tilfælde, hvor man er uenig om forældremyndigheden, er det domstolene, der afgør sagen, og i de tilfælde tvivler jeg meget stærkt på at parterne vil kunne enes om en fælles forældremyndighed. Altså også her er forslaget overflødigt.

Mennesker, der dagligt beskæftiger sig med problemerne, giver ofte udtryk for, at børn har vanskeligt ved at klare forældrenes skilsmisse. Undersøgelser viser, at stort set alle børn oplever en skilsmisse som noget, der gør ondt. Reaktionen afhænger naturligvis meget af barnets alder og ikke mindst af forældrenes reaktion og indbyrdes forhold efter skilsmissen.

Med forslaget her risikerer børn at skulle igennem to skilsmisser. Ved den første skilsmisse kan børnene måske få deleforældre, men trods fælles forældremyndighed oplever barnet dog, at forældrene nu bor hver for sig, at det snart er den ene, snart den anden, der bestemmer. Snart skal det være det ene sted, snart det andet sted. Hvem skal barnet egentlig rette sig efter, og hvor hører det egentlig til? Børn har brug for tryk, de har brug for at vide, hvem der bestemmer i det daglige.

Det vil utvivlsomt i talrige situationer vise sig, at deleforældrene alligevel ikke kan klare opgaven, og så skal forældremyndighedsspørgsmålet tages op igen, og forældremyndigheden skal overdrages en af forældrene. Barnet skal altså igennem to skilsmisser, hvor det måske var mere end nok med den ene. Det er simpelt hen urimeligt over for barnet og tilgodeser ikke det, vi kalder barnets tarv.

Jeg er udmærket klar over, at man i Sverige kan få fælles forældremyndighed, men ved også, at ordningen udnyttes i meget ringe grad. Jeg er helt klar over, at hvor man ved ægteskabets opløsning ikke er enige, har den, der ikke fik forældremyndigheden, det ofte meget svært.

I 1969 fik vi her i tinget ændret myndighedslovens § 24 og § 47 i lov om ægteskabsindgåelse og ophævelse. Dér hed det:

»Forældremyndigheden over børn under 2 år bør i almindelighed tillægges moderen.«

Disse linjer blev fjernet. Men jeg ved godt, at dommerne stadig i høj grad tilgodeser moderen, selv om der i de senere år har fundet en oplødnings sted.

Hellere end fælles forældremyndighed så jeg en udvidelse af samkvemsretten, selv om jeg ind imellem kunne ønske den helt ophævet, nemlig i de tilfælde, hvor to voksne mennesker bruger den til at drille og genere hinanden til skade for barnet. Samkvemsretten, som den praktiseres i dag, når den ikke er frivillig, giver slet ikke mulighed for et godt og et varmt forhold til den, der kun har samkvemsret.

Misligholdes samkvemsretten, kan der gives dagbøder, men jeg så gerne, om vi kunne finde frem til en måde, der gav større mulighed for at undgå torpedering af samkvemsretten. Barnet er uden skyld i bruddet, barnet har brug for både sin far og sin mor, brug for at vide, at de begge holder af det, men hvordan får man banket det ind i hovedet på voksne mennesker, der ofte af krænkelse forfængelighed eller stor bitterhed ønsker at få hævn?

Så til den papirløse far. Efter forslaget skal den papirløse far nu have papir på forældremyndigheden. Vi har her i landet i forvejen et udmærket stykke papir, der giver ham andel i forældremyndigheden, nemlig vielsesattesten. Vi tilgodeså allerede i 1969 den papirløse far. Vi har fået indføjet i myndighedsloven, at han skal have mulighed for samkvemsret. Samtidig blev det vedtaget, at hvis moderen vil bortadoptere barnet til andre end sin ægtefælle, kan forældremyndigheden tillægges den biologiske far. Senere er det vedtaget, at forældremyndigheden kan tillægges ham ved dom, altså hvis det er til barnets tarv.

Justitsministeriets ægteskabsudvalg er da også nået til den konklusion at råde de papirløse til at gifte sig, hvis de vil sikre faderens andel i forældremyndigheden.

Bjørn Elmquist (V):

Når vi drøfter børns familieretlige stilling, er der en ting, vi næsten alle sammen bliver enige om, nemlig at det, vi skal lægge vægt på, er barnets tarv. For en umiddelbar betragtning må det jo lyde sympatisk og rigtigt, at to forældre er bedre end én. Det må jo

[Björn Elmquist]

være dobbelt så godt at have to forældre som bare at have én. Så enkelt er det nu desværre ikke, for man kan også vende det rundt og sige lige så uforpligtende og halvflot, at muligheden for at blive katebald eksisterer kun, i det øjeblik der er to poler, man kan blive kastet imellem. Det kan man ikke blive imellem bare én.

Justitsministeren har omtalt to betænkninger. De har, som han også selv sagde, hver sin holdning til dette spørgsmål. Jeg vil godt her i starten af mit indlæg sige, at vi i venstre mener, at der naturligvis er megen fornuft i at vente med at træffe detaljerede afgørelser og afgørelser, som kan forudbestemme vor holdning på området, indtil vi har set resultatet af det tekniske udredningsarbejde, som ministeren omtalte i sit indlæg, og som han sagde ville være færdigt om nogle måneder, men foranlediget af dette folketingsbeslutningsforslag vil vi i venstre gerne fremsætte nogle principielle betragtninger. De vil netop afspejle det dobbelte i situationen, idet vi ser nogle fordele ved dette forslag, men også ser nogle ulemper ved forslaget.

Jeg tager fordelene først. Det ville føre til en ligestilling, som man kan mene vi mangler, for børn født i og uden for ægteskab. Dernæst ville det være en fordel – mener vi i hvert fald i venstre, Danmarks liberale parti – at lovgivningen ikke tvinger folk til et bestemt valg i den meget personlige valgsituation – og den ofte meget tilspidsede situation – man befinder sig i, når man skal skilles eller separeres. Det må være et rigtigt liberalt synspunkt, at man i den situation overlader det – så vidt det overhovedet er muligt – til et privat, personligt valg. Det er jo det, folketingsbeslutningsforslaget lægger op til, og det kan styrke – i heldigste fald i hvert fald – den familiemæssige baggrund for et barn. Det er der vel et meget, meget stort behov for i dag, netop at styrke den familiemæssige baggrund.

Vi taler en gang imellem om ligestilling herinde, og det plejer mest at være ligestilling, hvor kvinder skal ligestilles med mænd, men der kan også være områder i vores lovgivning og i vores samfund, hvor det er mændene, der skal ligestilles med kvinder. Dette beslutningsforslag ville føre til en større ligestilling mellem mænd og kvinder hvad tildeling af forældremyndigheden angår i skilsmisse- og separationssager. Som fru Lis

Møller sagde for et øjeblik siden, er der stadig væk en klar tendens i disse afgørelser til, at det er kvinderne, der får forældremyndigheden over de ganske små børn. Det ville vi komme væk fra ved det her. Der ville også ske en større ligestilling for mandens vedkommende hvad angår børn født uden for ægteskab. Der ville manden kunne opnå forældremyndigheden.

Som en yderligere fordel kunne man nævne, at de andre nordiske lande – i hvert fald Sverige og Norge – har regler, der svarer til det her foreslåede, og så kunne vi få et nordisk retsfællesskab. Det synes jeg dog ikke man kan tage som et selvstændigt argument. Det skulle gerne være, fordi vi herinde i folketetinget i øvrigt synes, at det er en god ordning, at man får det gennemført.

Hvad så med minusserne, hvad med ulemperne? Ja, stridighederne kan jo forlænge sig i tilfælde af skilsmisse og separation – ikke i det uendelige, naturligvis, og jeg er også godt klar over, at man udtrykkeligt påpeger, at hvis en af forældrene ønsker, at nu skal den fælles forældremyndighed ophøre, så skal den ophøre. Men er det så enkelt som så? Kan der ikke også dér komme chikanerier ind, og kan man ikke dér komme ind i ganske ubehagelige stridigheder?

Barnets tarv nævnte jeg i starten. Der er vel risiko for en urolig tilværelse. Socialdemokratiets ordfører talte om de store geografiske afstande, der kan give ganske ringe muligheder for, at man i praksis får gennemført de smukke principper om, at man er to, der stadig i en skilsmisse- eller separationssituation har forældremyndigheden.

Så kommer vi til de papirløse parforholds ligestilling med ægteskabet, for det vil blive tilfældet, hvis vi gennemfører denne regel på dette område, og er det ikke en noget sidelæns måde, om vi i det danske folketing begynder at ligestille det papirløse parforhold med ægteskabet? Jeg skal ikke tage hul på debatten om det, men jeg kan da sige, at vi i min gruppe heller ikke har fundet frem til en entydig holdning til det. Der er nogle, der mener, at vi fortsat må kæmpe for ægteskabet som samlivsform, andre siger, vi må følge med udviklingen i samfundet, men er dette ikke en noget for indirekte måde at tage stilling til forholdene på?

Ja, det var en opregning af plusser og minusser, og alt i alt vil vi naturligvis se nær-

[Bjørn Elmquist]

mere på tingene. Vi vil ikke afvise det, men vi synes, det må være rigtigt, at vi venter på den udredning, som justitsministeren talte om.

Ebba Strange (SF):

Jeg skal i anden omgang komme lidt ind på de indlæg, der har været fra de forskellige ordførere. Det kunne jeg ikke nå på de første fem minutter. Jeg vil lige sige til justitsministerens indlæg, at justitsministeren da kan have ret i, at programmerklæringer ikke er til nogen hjælp, hvis det gælder at løse praktiske problemer. På den anden side synes vi som forslagsstillere, at det er for dårligt, at vi har en lovgivning, som stiller sig hindrende i vejen for at løse praktiske problemer på en mere hensigtsmæssig måde end den, de skal løses på i dag, og det er en af baggrundene for vores forslag.

Det, vi har ønsket, er at få en tilkendegivelse og dermed være med til at fremskynde lovændringen på dette meget vigtige område. Jeg takker for ministerens redegørelse om, at den arbejdsgruppe, der er nedsat i justitsministeriet, er færdig i løbet af et par måneder. Når vi har fået behandlet dette forslag i retsudvalget og vi har arbejdsgruppens resultater, har vi et godt grundlag at lave en ny lovgivning på.

Det er jo ikke et nyt emne, vi behandler. Som det er blevet sagt af andre ordførere, er det behandlet i ægteskabsudvalget og i børnekommissionen. Ægteskabsudvalgets flertal gik imod ændringer, og børnekommissionens flertal gik ind for ændringer på området. Derfor synes vi, det er på et passende tidspunkt, at folketinget tager stilling.

Der er sket mange ændringer i de familiemæssige forhold i løbet af de sidste 20-25 år, og vi finder ikke, at børns familiemæssige retsstilling er fulgt med den udvikling, der i øvrigt er sket. Ca. 1/3 af alle ægteskaber opløses, 8 pct. af forældre til mindreårige børn lever sammen uden at være gift, 11 pct. lever hos enlige forsørgere. Alligevel opererer lovgivningen med, at forældreansvar og -forpligtelse kun er noget, man har, hvis man som forældre til et barn er gift med hinanden, når bortses fra den økonomiske forpligtelse, man altid har til at hjælpe til med at sørge for barnets underhold.

Et barn er altså i den situation, at det ikke selv kan vælge, hvilken familie det vil fødes ind i. Det kan heller ikke bestemme, at dets forældre skal blive sammen. Det er fuldstændig underlagt de voksnes beslutninger. Imidlertid er det sådan i dag, at forældre ikke kan beslutte, at de vil være fælles om forældremyndigheden, hvis de ikke er gift med hinanden, og det er den situation, vi gerne vil have ændret.

Hvis man, som vi gør, tager udgangspunkt i barnets ret til to forældre, betyder det, at forældre er fælles om forældremyndigheden, selv om de ikke er gift, men udtrykkeligt med den undtagelse, at en af forældrene kan forlange, at der skal træffes en afgørelse om, at forældremyndigheden skal tildeles den ene, og det gælder selvfølgelig også i de tilfælde, som justitsministeren nævnte, tilfælde, hvor moderen af forskellige grunde ikke ønsker at oplyse faderens navn. Den praksis ønsker vi ikke ændret med dette forslag.

I tilfælde af separation og skilsmisse betyder det, at den fælles forældremyndighed, der gælder, mens man er gift, som udgangspunkt fortsætter, medmindre den ene af forældrene eller begge ønsker, den skal ophøre.

For ikke-ægteskabsforhold, hvor forældrene lever sammen, er det i dag naturligt at være fælles om alt vedrørende børnene, og dette bør retsreglerne efter vores mening være indrettede efter.

I separations- og skilsmissesituationer er børnene i forvejen i klemme, som det også er blevet nævnt. De er i klemme praktisk, og de er i klemme følelsesmæssigt, for i almindelighed elsker de jo begge deres forældre, og de ønsker at bevare dem begge, og de hader det valg, de skal træffe, hvis de er så gamle, at de selv bliver spurgt.

Man kan synes, at forældremyndighed er noget formelt, men det viser sig i mange skilsmissesituationer, at forældremyndighedsbegrebet får et kolossalt reelt indhold og bliver et stridspunkt i sig selv, som man kunne være foruden, hvis muligheden for fælles forældremyndighed eksisterede.

Vi siger ikke med dette forslag, at et barn ikke kan have det godt med kun én af forældrene, men vi ved, at børn har behov for nære og trygge relationer til forskellige mennesker. Vi finder, at voksne mennesker, der sætter børn i verden, har et særligt ansvar for at være de personer over for deres børn, og

[Ebba Strange]

derfor ønsker vi også, at samkvemsretten i de tilfælde, hvor kun én har forældremyndigheden og forældrene ikke lever sammen, skal være en ret for barnet og skal have et reelt indhold. Jeg har lyttet mig til i hvert fald i den del af debatten, som har fundet sted hidtil, at det måske er et af de steder, hvor vi kan komme igennem med en del af det forslag, vi har fremsat.

Knud Lind (FP):

Jeg betragter beslutningsforslaget som et oplæg til en bred debat om børns retsstilling. Indledningsvis vil jeg gerne rose forslagsstillerne for deres forslag, som bærer præg af dybtgående forstudier om børns retsstilling.

I fremskridtspartiet er der imidlertid delte meninger om forslaget, men man er positivt indstillet over for samkvemsretsspørgsmålet. Det første punkt, man kan berøre, er, at et barn har ret til to forældre, uafhængigt af forældrenes ægteskabelige status og samliv.

I denne forbindelse er det vigtigt at påpege, at antallet af papirløse forhold med fælles børn er steget fra 15 pct. til 20 pct. Retten til at have to forældre må betragtes som en naturlig menneskeret, og det kan jeg gå ind for. Man kan få et barn uden for ægteskab, og når man kan det, må man med andre ord sige, at det ikke er de ægteskabelige papirer, der er afgørende for barnets ret til at have to forældre, og de forpligtelser, der følger med, er lige store, uanset om de pågældende er gift eller ej.

Ét er imidlertid teori, et andet praksis. Børns retsstilling skal bygges på barnets tarv fremfor forældrenes tarv, og i den forbindelse kan man diskutere spørgsmålet, om en vielsesattest skal være afgørende for, hvorvidt et barn skal have to forældre eller ej. Det mener jeg personlig at den ikke skal.

Det andet punkt omhandler det, at forældremyndigheden udøves i fællesskab, medmindre den ene eller begge forældre begærer forældremyndigheden placeret hos den ene part. Udøvelsen af forældremyndigheden i fællesskab kan godt skabe problemer i det praktiske liv, når man tænker på, at forældrene ofte går fra hinanden, fordi de ikke kan enes. Det kan være vanskeligt efter en dyb og varig uoverensstemmelse om det ægteskabelige eller papirløse samliv at skulle udøve forældremyndigheden i fællesskab.

Forældremyndigheden medfører pligt til at sørge for barnets person og beføjelse til at træffe bestemmelser om dets personlige forhold, skole osv. I det praktiske vil det kunne misbruges til at genere den tidligere samlever, der til slut forlanger eneforældremyndighed.

Der kan tænkes en periode, hvor den ene eller for så vidt begge forældre ikke får taget sig sammen til at kræve forældremyndigheden klarlagt, således at den i praksis kun bliver tildelt den ene. I den periode kan der opstå mange chikanerier til skade for barnets tarv, men det er alligevel et fremskridt, at man giver begge forældrene et ansvar for barnet, selv om samlivet er ophørt imellem forældrene.

Men forslaget er som sagt ikke uden problemer. Det er altid svært at lovgive på det familiemæssige område på en sådan måde, at alle parter kan være tilfredse. Det, man først og fremmest må se på, er barnets tarv. Der kan opstå problemer, hvis der er anlagt sag, f.eks. om ophævelse af den fælles forældremyndighed, fordi retten midlertidigt kan bestemme, hvor barnet skal placeres, og hvem der midlertidigt skal have forældremyndigheden, indtil retten har afgjort spørgsmålet endeligt.

Man kan her tænke sig en retssag kørende helt til højestetret, som tager adskillige år. Selv om den ene part får tildelt samkvemsretten, vil den anden part, som midlertidigt har fået forældremyndigheden i højestetret, kunne plædere for, at barnet har opholdt sig så længe hos vedkommende, at det vil stride imod barnets tarv at ændre afgørelsen på det tidspunkt.

Det mest påtrængende problem er imidlertid samkvemsretten. Man ønsker også samkvemsretten styrket og udvidet med beføjelser, man ønsker bl.a. 80-90 årlige overnatninger hos den af forældrene, som ikke har forældremyndigheden. Her bør man være opmærksom på, at det som regel giver anledning til stridigheder.

Dette spørgsmål bør dog løses på en sådan måde, at den enlige far i realiteten ikke bliver barnløs, blot fordi moderen får tildelt forældremyndigheden. Man har i udkastets § 19 talt om, at afgørelsen om forældremyndigheden kan ændres på grund af gentagne ubegrundede modarbejdelser af samkvemsretten. For det første vil bevisførelsen i sådanne sa-

[Knud Lind]

ger være meget svær. Barnet kan blive påvirket af f.eks. moderen til ikke at ville besøge faderen. I barnets første 10-12 leveår kan det psykisk påvirkes til ubegrundet hadforhold til den ene af forældrene, som bevirker, at barnet ikke ønsker denne samkvemsret ført ud i livet. Gør man det alligevel, vil det stride imod barnets tarv, fordi barnet kommer i en psykisk konfliktsituation. Bevisbyrden i sådanne sager vil i øvrigt være meget vanskelig.

Fremskridtspartiet vil derfor foreslå, at man tager mere hensyn til barnet. Vi kunne tænke os, at barnet i en alder af, lad os sige 12-13 år eller deromkring fik større medbestemmelsesret angående samkvemsrettens udøvelse.

Nør Christensen (CD):

Det beslutningsforslag, vi har til behandling, vil jeg gerne indledningsvis fremhæve som et meget, meget vigtigt forslag. Forholdet mellem forældre og deres børn er jo af afgørende betydning og kræver en meget seriøs behandling.

Forskellige holdninger vil naturligvis gøre sig gældende, og området er også vældig følelsesbetonet. De to vigtigste ting i forslaget er jo, som det er nævnt, spørgsmålet om en fælles forældremyndighed og samkvemsrettens normale omfang.

Af de bemærkninger, der følger dette beslutningsforslag, fremgår det også med al tydelighed, at samlivsformerne er ændret og formentlig også i fremtiden vil gennemgå endog store forandringer. Med det som udgangspunkt vil jeg gerne på mit partis vegne give tilsagn om en positiv holdning til beslutningsforslaget.

CD mener, at der løbende er behov for justeringer og tilpasninger af lovgivningen, og her er et område, hvor vi kan deltage, om end med en vis beherskelse.

Centrum-demokraterne finder det også af betydning, at forældremyndigheden kan deles mellem forældrene. På den måde får begge parter et medansvar, og dermed er chancen for, at den ene part skubbes til side, også væsentlig mindre, og begge parter får også større indflydelse på barnets opvækst, herunder især barnets opdragelse. På den måde vil barnet få den bedste opvækst. Det er som bekendt en kunst at opdrage et barn, og man

kan vel godt tillade sig at gå så vidt som til at kalde det for nærmest en videnskab. Opgaven er svær, så man ud over at dele forældremyndigheden næsten kunne fristes til at forlange en særskilt uddannelse af personer, som ønsker at blive forældre.

Men også spørgsmålet om den fælles forældremyndighed kan give anledning til konflikter; det kan i hvert fald være medvirkende til at øge i forvejen eksisterende konflikter parterne imellem.

Kan vi via dette beslutningsforslag komme dertil, at vi får ændret de senere års opdragsmønster, vil vi deltage med endnu større glæde. Som det vil være de fleste bekendt, er et skib uden ballast dømt til forlis, og et skib med slagside – altså dér, hvor den ene af forældrene opdrager – har naturligvis vanskeligere ved at manøvrere.

Men de gode intentioner alene gør det ikke, og i det tilfælde, hvor en far ikke har haft nogen kontakt med barnet, vil en deling ikke være rimelig.

Der er altså endnu en række uafklarede problemer, og jeg noterer mig, at der her er tale om starten på en mere principiel diskussion om børns ret til to forældre uden hensyn til selve samlivsformen. Således er der tale om både fordele og ulemper, men CD vil gerne deltage i det kommende arbejde.

Med hensyn til spørgsmålet om samkvemsretten mener jeg, at der peges på et væsentligt område i beslutningsforslaget. Jeg har en fornemmelse af, at der i et stigende antal tilfælde er en større forståelse for nødvendigheden af at løse problemerne selv – en udvikling, som, hvis den er rigtig, er både glædelig og til stor gavn for samfundet. Det er som bekendt den bedste løsning, hvis parterne selv finder frem til den. Vi vil gerne se på en forøgelse af samkvemsretten og gerne forøge den fra hver 4. uge til hver 3. uge.

Jeg forstår det således, at forslagsstillerne ønsker en mere individuel behandling, og på det område stiller CD sig positivt. Vi er indstillet på at videreføre den udvikling, som er i gang.

CD følger således indstillingerne fra justitsministeren, og vi vil afvente den tekniske side af sagen i de måneder, som justitsministeren omtalte.

Wilhelm (VS):

[Wilhelm]

Det er vanskeligt for ikke at sige umuligt at lovgive om ting, der har at gøre med menneskelige relationer og følelser, og for så vidt har justitsministeren naturligvis ret i, at programprægede erklæringer næppe er til hjælp i praktiske forhold. Men situationen er den, at man jo allerede lovgiver, for der er jo allerede regler, der skal regulere disse praktiske forhold omkring menneskelige relationer og følelser. Vi undgår det ikke under nogen omstændigheder, og derfor er det altså ikke noget nyt, at der er programprægede erklæringer. Spørgsmålet er indholdet af dem.

Udgangspunktet for vores fællesforslag har været, at barnet har ret til 2 forældre. Jeg er selvfølgelig ligesom fru Ebba Strange indstillet på, at det eksempel, justitsministeren nævner, og som eksisterer, om end sjældent, nemlig at moderen ikke ønsker at opgive en far, ikke er noget, vi skal begynde at rokke ved med tvang og trusler osv. Men i det almindelige forhold, hvor begge forældre er kendt, er udgangspunktet, at barnet har ret til 2 forældre. Jeg vil dog understrege, at vi udtrykkeligt har sagt, at hvis bare én af parterne ønsker det, må det gå som nu, nemlig sådan, at spørgsmålet om forældremyndigheden bliver afgjort af øvrigheden.

Det besvarer i virkeligheden de praktiske indvendinger, som har været fremsat af bl.a. hr. Bjørn Elmquist og også af justitsministeren. Justitsministeren sagde: Hvorfor skal der overhovedet gives forældremyndighed til fædre, som overhovedet ingen kontakt har til barnet? Ja men ville det ikke følge af sig selv, at den far eller måske moderen til det barn krævede forældremyndighedsspørgsmålet afgjort af øvrigheden? Tilsvarende spørgsmålet om Skagen og Nysted, eller hvad det nu var: ja, hvis en af parterne er utilfreds med, at der er delt forældremyndighed og den ikke er praktisabel, vil det jo blive afgjort på sædvanlig vis.

Men i modsætning til i dag ønsker vi altså at åbne mulighed for, at når forældrene faktisk kan enes – og det hænder da – kan de aftale en delt forældremyndighed. I dag bliver de simpelt hen tvunget ud i et slagsmål, i hvert fald tvunget ud i en stilling, hvor en af dem i forholdet til børnene bliver gjort temmelig retsløs i forhold til den anden.

Jeg ved godt, at det i den offentlige debat har været fremført i forbindelse med dette forslag, at folk, der ikke længere kan holde

hinanden ud, kan man vel ikke forvente i mindelighed og i fællesskab skulle kunne varetage barnets interesser. Det er nu ikke længere sådan, at folk kun går fra hinanden, hvis de overhovedet ikke længere kan holde hinanden ud. I dag, hvor de økonomiske bindinger i ægteskabet ikke er helt så stramme, som de var for en generation eller to siden, stiller folk faktisk lidt større krav til deres samliv end blot dette lige netop at kunne holde hinanden ud. Derfor forekommer det også i et helt andet omfang end tidligere, at de, selv om de ikke længere ønsker samlivet, har så rimeligt gode relationer til hinanden, bl.a. af hensyn til deres fælles børn, at de sagtens kan klare disse ting i fællesskab og i mindelighed, og at det derfor er destruktivt, at den nugældende ordning tvinger dem til at tage en konflikt om forældremyndigheden. Det er nok det vigtigste punkt, især efter at vi kan konstatere, at der er en bred enighed om at få indført en udvidet samkvemsret.

Den konservative ordfører talte om de papirløse fædre, som også får styrket deres retsstilling ved det her, og sagde, at de jo bare kunne skaffe dette udmærkede papir. Men dér er jo også sket noget nyt. Det er jo, fru Lis Møller, ikke så sjældent længere, at det er moderen, der ikke ønsker papiret. Ellers synes jeg, at der kunne være ret god ræson i fru Lis Møllers bemærkning derom, men det er jo ikke denne fars eneførelse, om man vil have papir på forholdet.

Det har også været eller vil selvfølgelig blive indvendt, at når der i øvrigt er uligestilling, som der stadig er mellem mænd og kvinder arbejdsmæssigt, aflønningsmæssigt osv., er det fiktivt eller kunstigt at lave ligestilling på et enkelt punkt, som i virkeligheden er til skade for kvinderne. Det er der meget rigtigt i, og det har vi også selv sagt adskillige gange, men det er jo ikke barnets tarv, der dér står i forgrunden, hvis man argumenterer på den måde.

I øvrigt går udviklingen i den retning, at flere og flere forældremyndighedssager afgøres til faderens fordel, selv om det går langsomt her i landet og vi slæber efter, men hvad ville det argument være værd, når vi kom til den situation, som de allerede har i Sverige, at forældremyndigheden stort set går fifty-fifty til mænd og kvinder. Så ville det argument være væk, og så måtte man også,

[Wilhelm]

hvis man har argumenteret på den måde, til at argumentere lidt mere principielt, og det må være ud fra barnets tarv.

Vi har prøvet at tage udgangspunkt i barnet, men det er klart, at menneskelige relationer aldrig kan tage udgangspunkt i den ene part alene. Det har vi gjort, synes jeg, som et modstykke til den nuværende ordning, hvor det faktiske udgangspunkt er de voksne. Men nr. 3 med barnets ret til samkvem viser tydeligt, at man alligevel ikke kan, når det kommer til stykket; jeg forestiller mig i hvert fald ikke, at barnets ret til samkvem betyder, at barnet nu kan kræve fogden udkommanderet til at hale den genstridige af forældrene ind til at overtage samkvemmet med 80 overnatninger om året, mens vi jo sætter det i fokus på en vis måde, fordi det modsatte i dag gør sig gældende: at det er barnet, der skal slæbes af sted med fogden. Det er ikke enkelt, dette her, men man kunne lige så godt, som vi har forsøgt her, tage udgangspunkt i barnets interesser, eftersom den nuværende lovgivning stort set gør det modsatte.

Lone Dybkjær (RV):

Jeg skal takke ministeren og ordførerne for en meget positiv behandling af forslaget. Jeg synes, at der har vist sig en ret stor åbenhed blandt ordførerne. Det kan nok også skyldes, at de fleste partier er ganske delte i denne sag, selv om der vist kun var et enkelt parti, nemlig fremskridtspartiet, der direkte vedkendte sig det. Men hvis det så kan betyde, at man kan få en mere åben og positiv drøftelse, er det jo en god ting.

Så vil jeg sige om de to udgangspunkter, man har nævnt her, nemlig dels ægteskabsudvalgets betænkning, dels børnekommissionens betænkning, at de nok er symptomatiske for holdningen også til spørgsmålet om den delte forældremyndighed – eller fælles forældremyndighed, som er et bedre ord. Ægteskabsudvalget ser det mere ud fra den voksnes situation, og børnekommissionen ser det ud fra barnets situation, og det fører altså til to vidt forskellige holdninger. Jeg tror, man i den videre debat skal gøre sig klart, at man virkelig får barnets situation ind i billedet, og det er den, der er varetaget af børnekommissionen.

Justitsministeren var inde på, at programklæringer ikke kunne løse de konkrete problemer, og det er jeg sådan set enig med ju-

stitsministeren i. På den anden side kan det være nyttigt nok med nogle udgangspunkter, og netop ægteskabsudvalgets og børnekommissionens forskellige udgangspunkter viser måske, at det kan være godt nok at have en mere programmerklæret målsætning forrest.

Så er der spørgsmålet, om den fælles forældremyndighed kan udøves i fællesskab, når forældrene ikke har kunnet enes om det, f.eks. i tilfælde af separation og skilsmisse. Jeg tror, det er vigtigt, at man gør sig klart, at man ikke skaber stridigheder mellem forældre, der ikke nødvendigvis strides om dette punkt i forvejen. Hr. Wilhelm gjorde udmærket rede for, at der er mange grunde til, at folk vælger ikke at leve sammen mere, selv om de har levet i et ægteskab, og at det godt kan betyde, at de kan enes om børnene alligevel. Jeg tror også, det er meget vigtigt at gøre sig klart, at sådan som lovgivningen er i dag, giver den den, der har forældremyndigheden, en meget stor magt. Det er naturligvis ikke alle, der benytter sig af det, men det kan være meget vanskeligt for forældremyndighedsindehaveren, hvis der kommer et eller andet punkt, man ikke er enige om, ikke at sige: ja men jeg har nu altså ret til dette og dette, fordi jeg har forældremyndigheden – og dermed er den andens situation på forhånd blevet svagere.

Endelig er der spørgsmålet om barnets ret til samkvem. Jeg synes, det er glædeligt, at mange har peget på, at der her var grund til nogle ændringer, og det kan vi måske så meget hurtigt komme videre med i udvalget.

Justitsministeren siger endvidere, at vi er opmærksomme på, at mange forældre selv finder ud af det. Det er jo rigtigt nok, men alligevel viser det sig, at der er en række praktiske vanskeligheder af rent juridisk art, både når det drejer sig om samkvem, og når det drejer sig om forældremyndighed. På mange punkter bliver myndighederne i dag blandet unødigt meget ind i situationer, som forældrene meget vel kan finde ud af selv. Det sker meget ofte, at myndighederne skal se på bopæl og den slags ting, hvis forældrene vælger en anden måde at leve på, og det bidrager ikke til at få det til at glide lettere.

Justitsministeren er også inde på, at det kan være vanskeligt at tilrettelægge samkvemsretten, og at det kan være, to gange om måneden ikke er det bedste for barnet på grund af afstand, uoverensstemmelser og så-

[Lone Dybkjær]

dan noget, og dér synes jeg netop det er vigtigt, at man tager et individuelt eller, som justitsministeren siger, konkret udgangspunkt, for så kan det være, at det skal tilrettelægges ved, at barnet en gang imellem, hyppigere end det sker i dag, bor en uge hos den, der ikke har samkvemmet, hvis det kan give en roligere tilværelse for barnet.

Jeg tror altså, det er meget vigtigt, at vi arbejder med hele spørgsmålet om samkvemsretten på en ny måde og ikke ser på det på en så statisk facon, som man er tilbøjelig til i dag.

Jeg må til socialdemokratiets ordfører, hr. Erik B. Smith, sige, at jeg var meget glad for den åbne holdning, som hr. Erik B. Smith gav udtryk for på socialdemokratiets vegne. Jeg synes, det lover godt for det videre arbejde med dette forslag. Hr. Erik B. Smith pegede selvfølgelig på en række problemer, som der er, og det er da klart nok, at dette er problemfyldt, sådan som også andre ordførere har været inde på. Spørgsmålet er udelukkende, om vi ikke kan tilrettelægge en lovgivning, der gør det mindre problemfyldt, end det er i øjeblikket, for der er jo meget store vanskeligheder og behov for en lovgivning, som i højere grad end i dag tilgodeser barnets tarv og ikke de voksnes tarv.

Jeg vil understrege, at i det øjeblik man har fælles forældremyndighed, men f.eks. bor hver for sig, er det meget vigtigt, at begge har rettigheden, sådan at man ikke kommer i den situation, at den ene part skal opgive noget, og netop derved komplicerer et eventuelt samlivs ophævelse og yderligere giver anledning til strid om noget, som måske ikke behøvede at give strid, og fremfor alt presser den ene følelsesmæssigt mere end nødvendigt er. Derfor kan det godt være, at man i det praktiske liv, hvis man får en fælles forældremyndighed, også selv om forældrene ikke lever sammen, må finde ud af, hvor barnet rent praktisk skal bo. Dermed har man jo ikke afskrevet barnet på samme måde, som man de facto gør i dag i en lang række sager, fordi den, der har forældremyndigheden, har så meget mere styrke end den anden over for de afgørelser, der nu skal træffes.

Fru Lis Møller siger, at forslaget i hovedtrækkene er overflødigt, for hvis man selv kan klare det, kan man bare gøre det, og hvis man ikke kan klare det, skal myndighederne ind i det alligevel – hvis jeg skal for-

korte i hvert fald den første del af indlægget. Det er da rigtigt, at hvis man ikke kan blive enige om den fælles forældremyndighed, skal myndighederne ind, og dermed er det dagens situation. Men det er derimod ikke rigtigt, at man sagtens kan finde ud af det, hvis man i øvrigt kan blive enige. Jeg vil netop påpege den myndighedsindblanding, der sker i dag helt automatisk, og det andet, som jeg også synes er vigtigt, nemlig at den ene nu altså er mere lige end den anden i denne situation, at den ene trods alt har det afgørende ord, også selv om man søger at køre det i enighed, og det giver altså en magtposition til den ene part.

Men det, jeg synes er nok så afgørende – og det var fru Lis Møller slet ikke inde på – er, at man faktisk er nødt til at have myndighederne indblandet, hvis f.eks. det biologiske barn ikke bor hos den af de biologiske forældre, der har forældremyndigheden. Så er myndighederne indblandet, og det synes jeg egentlig ikke er noget, der er særlig hensigtsmæssigt.

Fru Lis Møller var også inde på, at man ikke i Sverige udnytter ordningen særlig meget, og det er da klart, for det er en ordning, der skal vokse. Det er ikke noget, man sådan får 100 pct. gennemført fra den ene dag til den anden, en fælles forældremyndighed. Men det, man kan, er at prøve at starte og så se, om det faktisk ikke går lettere for børnene, og det mener vi at den udvikling, der hidtil har været, viser at det gør.

Hr. Wilhjelm har allerede været inde på den papirløse far og hans retsstilling, og det er helt rigtigt, at i en lang række tilfælde ønsker pigen overhovedet ikke at gifte sig i dag, ikke bare fordi det skattemæssigt måske ikke er nogen fordel, men også fordi pigen derved skal opgive forældremyndigheden. Hun kan risikere at skulle dele den med den anden og kan ikke være sikker på at få forældremyndigheden, sådan som lovgivningen er i dag, i tilfælde af, at samlivet ophører, og derfor vil der være mange kvinder, der i dag simpelt hen ikke ønsker at gifte sig.

Til hr. Bjørn Elmquist, som ridsede fordele og ulemper op, er der vel ikke andet at sige, end at det netop er nogle af de fordele og ulemper, som vi har afvejet, og så er vi nået til, at det afgørende må være barnets tarv, og at vi mener, at den fælles forældremyndighed, selv om der er nogle problemer

[Lone Dybkjær]

ved den, alt andet lige vil være til gavn for barnet.

Det er klart, at fru Ebba Strange har været inde på en hel del af de betragtninger af mere principiel art, der skulle gøres gældende, og dem skal jeg derfor ikke gentage her. Det gælder også hr. Wilhjelm.

Til fremskridtspartiets ordfører vil jeg sige, at jeg oplevede det sådan, at fremskridtspartiet ville gå ind i en positiv drøftelse af dette forslag, men at man naturligvis også i fremskridtspartiet havde delte meninger om tingene.

Til allersidst vil jeg blot sige noget om barnets alder – det var specielt hr. Knud Lind, der var inde på det spørgsmål – og her mener jeg, at allerede i dag har man børnene inddraget i diskussionen om forældremyndighedens placering, når barnet er 12–13 år. Men jeg vil godt understrege, at jeg betragter det som meget afgørende, at man så langt som muligt får forældrene til at enes om denne sag, sådan at barnet ikke bliver tvunget til at foretage et valg mellem sine forældre, sådan som barnet meget ofte vil opleve det, og derfor er det også vigtigt, at man prøver at fastholde en fælles forældremyndighed.

Justitsministeren (Ninn-Hansen):

Det skal kun være nogle ganske få bemærkninger, for alle ordførerne har jo fulgt det, der også var meningen fra forslagsstillernes side, at man ved denne debat skulle angive nogle synspunkter vedrørende sin egen eller sit partis stilling, og at det skulle være, som ordføreren for forslagsstillerne, fru Lone Dybkjær, udtrykte det, en åben drøftelse. Fru Lone Dybkjær takkede for denne åbne drøftelse, og det vil jeg også gerne gøre, og jeg vil tilføje, at jeg også synes, denne debat har den nytte i forbindelse med spørgsmålet om samkvemsretten, at den bidrager til udformningen af de bestemmelser, som der var en meget udbredt enighed her i folketinget om at foretage en udvidelse af.

Ligeledes har debatten også givet nogle anvisninger med hensyn til arbejdet i det udvalg, der er nedsat, og som om nogle måneder, vel her engang til sommer, forventes at kunne afslutte arbejdet, således at man derefter kan overveje, om der skal gennemføres en ny lovgivning.

Og når det har været ønsket, at det skulle være en sådan åben drøftelse, finder jeg heller ingen grund til at gå i enkeltheder med hensyn til, hvad ordførerne har sagt. Men da det er et forslag til folketingsbeslutning og et sådant i princippet kan vedtages, selv om det måske ikke er meningen – en folketingsbeslutning går jo til første behandling, og så er det meningen, at den går til anden behandling – har jeg sagt og vil gerne gentage, at jeg ikke mener, man bør vedtage en folketingsbeslutning i den udformning, denne har, og her tænker jeg ikke alene på de synspunkter, der er fremsat af ordførerne uden for forslagsstillernes kreds, men for så vidt også på det, der er sagt af forslagsstillerne selv. Jeg mener ikke, det er rigtigt her i folketinget at vedtage en folketingsbeslutning, hvori der står: et barn har ret til to forældre uafhængigt af forældrenes ægteskabelige status og samliv, når det erkendes, at denne ret ikke skal følges af en pligt for de implicerede, nemlig de to forældre, til at bøje sig for det, og det erkendes jo.

Jeg forstår, at de, der har udtalt sig om dette, er af den opfattelse – som også jeg er det – at der skal være en ret for en kvinde til at få et barn, og at hun kan have det barn med forældremyndighed for hende selv, som hun kan det i dag, uden at andre skal have retten til at få den. Jeg tror, de fleste er enige om, at sådan må det være, og jeg er lige ved at sige, at den ret mener jeg ikke man kan fratage en kvinde. Hvis det fortsat skal være sådan, vil det i hvert fald ikke være rigtigt at vedtage noget, der ville kunne fortolkes i en anden retning.

I punkt 2 står der: »Forældremyndigheden udøves i fællesskab, medmindre den ene af forældrene...« osv. Jeg mener ikke, udformningen er rigtig, når man gør det til hovedreglen, forstået på den måde, at hvis ingen gør indsigelse, har man under alle forhold, også i et forhold uden for ægteskabet, denne ret – eller pligt, om man vil – til at udøve forældremyndigheden i fællesskab.

Det kan med denne indgang til det betyde, at man får katebaldsituationen, fordi det kan give indtryk af, at de to samboende opfatter det som normalt, at de begge har forældremyndigheden, men så fortryder den kvindelige part, der alene ønsker forældremyndigheden, kort tid efter, og da har vi en af disse situationer, hvor man i allerhøjeste

[Justitsministeren]

grad kan diskutere, om det er i overensstemmelse med barnets tarv, hvor man altså får et skifte fra det ene til det andet.

Jeg har blot villet gøre opmærksom på dette, fordi jeg mener, det er min pligt, at vi i hvert fald ikke får vedtaget noget her i folketinget, som kan fortolkes i forskellige retninger, og som ikke er ganske holdbart efter de synspunkter, der har været fremme fra de flestes side her, men jeg tillader mig derfor også fortsat at opfatte oplægget her som det, fru Lone Dybkjær fremhævede i sin fremsættelsestale: en mulighed for at drøfte problemerne med henblik på det videre arbejde.

Erik B. Smith (S):

Som jeg fulgte med i debatten, må jeg da sige, at jeg er overrasket over justitsministerens konklusion, der gik ud på, at en kvinde skal kunne føde sit barn og alene have forældremyndigheden. Jeg har noteret mig, at et flertal synes at mene, at hvis det skete i et samlivsforhold, måtte der være mulighed for fælles forældremyndighed, men lad det nu ligge. Det er jo ikke mig, der skal konkludere debatten.

Det, der i virkeligheden kaldte mig herop, var fru Lone Dybkjærs bemærkninger. Det er rigtigt forstået, at vi er meget åbne over for forslaget og også ganske positive, men jeg blev noget nervøs, da jeg hørte, at fru Lone Dybkjær sagde, at det, der er vigtigt, er, at den ene part ikke tvinges til at træffe en afgørelse i forbindelse med den som regel meget smertefulde proces, som en separation, en skilsmisse eller en samlivsophævelse er.

Jeg vil gerne være helt sikker på, at jeg har forstået forslaget rigtigt. Det er vel sådan, at forslagsstillerne har den opfattelse, at der faktisk skal træffes et valg om, hvor barnet skal opholde sig, og at i forbindelse med denne beslutning eller aftale, eller hvad man måtte kalde det, må der, hvad jeg i alt fald sagde tidligere, også være nogle konsekvenser forbundet hermed, og det drejer sig specielt om omsorgspligten.

Jeg kan ikke nå mere. Det er vel egentlig også det vigtigste, som jeg gerne vil have et svar på.

Ebba Strange (SF):

Ministeren har da ret. Når man fremsætter et beslutningsforslag i folketinget, er det fak-

tisk med henblik på at få det vedtaget, men det skal da ikke betyde andet – og nu taler jeg naturligvis kun for mig selv og ikke på forslagsstillerens vegne – end at jeg lyttede interesseret til det, ministeren sagde: at hvis man giver en ret, skal den på en eller anden måde også følges op af en pligt, og derfor kan det godt være, at formuleringen i punkt 1 skal ændres.

Derimod er der ingen tvivl om, at vi fra forslagsstillerne er helt enige i intentionerne i det, men derfor kan det godt være, formuleringen skal være anderledes.

Med hensyn til punkt 2 er vi altså enige, men det er også dér, jeg egentlig har oplevet det største modsætningsforhold, og det gælder måske nok især det konservative folkeparti, for det har nok især været fru Lis Møller og justitsministeren, der har påpeget betænelighederne fra deres partis side ved at give fælles forældremyndighed til folk, der ikke er gift med hinanden.

Det kom til udtryk især fra fru Lis Møller, at folk jo bare kunne gifte sig. Hr. Wilhjelms har givet nogle eksempler på, at der kan være grunde til, at folk ikke gifter sig, som ikke har noget med det med børnene at gøre. Derfor er der slet ingen tvivl om, at punkt 2 mener vi helt bestemt, og det vil vi gerne have vedtaget med henblik på at give den melding videre til de mennesker, der sidder og skal udarbejde lovene, og som skal sidde og udarbejde det øvrige baggrundsmateriale for lovene.

Vi mener også indholdet i punkt 1, men om formuleringen skal være lidt anderledes, vil jeg godt vende tilbage til.

Jeg skal også takke for socialdemokratiets positive holdning til forslaget, og jeg mener, vi skal diskutere det videre, for jeg kunne ikke overse i farten, hvordan man deler indholdet i forældremyndigheden, men det kan vi vende tilbage til en diskussion om.

Til fru Lis Møller vil jeg godt sige, at forslaget er ikke overflødigt, mener jeg, i de 90 pct. af skilsmisserne, hvor folk selv finder ud af det. Det er netop alle de tilfælde, hvor folk gerne ville have været fri for at skulle træffe den beslutning, men hvor lovgivningen tvinger dem til det. Og så gjorde fru Lis Møller det, som andre, jeg har debatteret disse ting med, også har gjort: satte et lighedstegn mellem det at have fælles forældremyndighed og det at være deleforældre. De

[Ebba Strange]

to ting har i princippet intet med hinanden at gøre. Sådan som vilkårene er i dag, kan forældre godt aftale, at barnet bor en uge her og en uge dér og 14 dage her og 14 dage dér, og det sker. Det behøver ikke at ske tiere, fordi man har fælles forældremyndighed. Der skal naturligvis træffes aftaler om, hvor barnet skal bo, også når man har fælles forældremyndighed, og det er ligesom at sløre debatten at blande de to ting sammen. Jeg synes, det er vigtigt, at vi ikke gør det i denne debat.

Bjørn Elmquist (V):

Jeg har to spørgsmål, jeg gerne vil rejse i denne anden omgang for mit vedkommende, og det ene har netop at gøre med det, som hr. Erik B. Smith og som fru Ebba Strange har beskæftiget sig med: barnets situation i det tilfælde, hvor der er en delt forældremyndighed, og hvor forældrene bor adskilt. Jeg synes nok, det kunne tjene til en klargøring af forholdene, at man fik understreget, at her var det ikke hensynet til, at man i praksis havde en mulighed for at leve op til princippet om en fælles forældremyndighed, der skulle tælle, men at det var barnets tarv først og fremmest, der talte. Man burde fra forslagsstillernes side i bemærkningerne have præciseret det helt klart og også stillet forskellige eksempler eller kriterier op. Man kunne have sagt, at det at bo nogenlunde fast ét bestemt sted og så fra tid til anden komme – hvad er det, man taler om? – 2-3 ugedage omkring en weekend på besøg hos den, der har den anden forældremyndighed, kunne være af værdi for barnet. Men vi må have fastslået 100 pct. sikkert, at det er barnets tarv og ikke hensynet til de nye forhold med en delt forældremyndighed, der tæller.

Og så har jeg et spørgsmål om forældremyndigheden i de papirløse forhold. Jeg tror, det var hr. Wilhjelm, der først brugte det som et argument over for fru Lis Møller, at i dag er der mange kvinder eller piger, der siger nej til at gifte sig. Ja men hvis de nu er i den situation, at de ikke vil lade vielsesattesten skaffe den biologiske far forældremyndigheden, vil de så ikke lige så meget sige nej til at lade forældremyndigheden dele? Her har forslagsstillerne jo i punkt 2 helt klart ladet det fremgå – og der er meget, meget få bemærkninger til dette forslag – at så må

man følge den almindelige procedure. Så må der træffes beslutning om, hvem der har forældremyndigheden, og så ved vi godt, hvor den ender: den ender hos kvinden igen. Hvor meget er der så tilbage af en reel ligestilling på området? Det vil jeg godt have forklaret.

(Kort bemærkning).

Ebba Strange (SF):

Lige præcis til det sidste, hr. Bjørn Elmquist var inde på:

Jeg sidder i dette ægteskabsudvalg, og det har jo snart siddet længe. Dér drøftede vi meget, hvorfor folk valgte at leve papirløst sammen, og vi prøvede at se, hvad der fandtes af undersøgelser på området. Der findes nogle undersøgelser, idet nogle har været ude at spørge: hvorfor vælger I at leve papirløst sammen? Det er kolossalt svært at få et klart overblik over det, og vi har ikke truffet den begrundelse: det er, fordi jeg ikke ønsker at dele forældremyndigheden med barnets far. Vi har en gang imellem truffet økonomiske begrundelser, altså noget med skatten og sådan nogle ting, men oftest er det noget – hvad skal jeg sige? – mere følelsesbetonet, og jeg tror nok – sådan som jeg har kunnet læse det i hvert fald – at det i meget høj grad ligger hos kvinderne: vi ønsker ikke den binding, som vi har oplevet ligger i et traditionelt ægteskab; vi vil godt dele børnene, men vi ønsker ikke den binding. Det er i hvert fald noget, der går igen i nogle af de besvarelser, der foreligger.

Det viser sig jo også, at en hel del af de ikke-ægteskabelige forhold senere udvikler sig til at blive ægteskaber, nogle gange efter mange års forløb, og det kan der så være andre grunde til, så jeg ved, at der ikke foreligger en generel ulyst til at dele forældremyndigheden, fordi man som kvinde ikke ønsker at gifte sig med barnets far.

Knud Lind (FP):

Jeg har kun nogle enkelte bemærkninger her i anden runde, og den ene er, at vi sådan set finder lovtekstens udformning om overførelse af forældremyndigheden fra den ene forældre til den anden, f.eks. fordi den ene er afgået ved døden, en lille smule restriktiv, idet den pågældende skal begære, skal anmode om, en naturlig ting. Man har jo talt så

[Knud Lind]

pænt om, at de begge egentlig skulle have forældremyndigheden, men afgår den ene ved døden, har man dette med, at man skal anmode om forældremyndigheden. Det finder vi er en lidt hård måde at køre det på.

Til slut vil jeg sige, at der har været problemer med samkvemsretten, og det er kun godt, hvis der kan blive rettet op på det. Det er jo ikke for ingenting, der er oprettet en forening, der hedder Far, men beslutningsforslaget her sætter spørgsmålstegn ved, hvem der ejer børnene. Er det forældrene, eller er det staten? Lovforslaget er et skridt på vej til, at staten får mere indflydelse på samfundets børn, og det er vi egentlig talt en lille smule imod. Når jeg siger det, er det det, at hver eneste gang man vil afgøre disse tvistigheder ved socialudvalg, amt og retsinstanser, kan der være en fare for en kulde i afgørelsen, men det kan måske ikke helt undgås.

Som et oplæg er beslutningsforslaget interessant, men vi mener også, at forslaget bør afvente arbejdsgruppens færdiggørelse.

Fru Lone Dybkjær nævnte, at der nok var delte meninger i de forskellige partigrupper. Det er rigtigt, det har vi erkendt i fremskridtspartiet. Det har knebet lidt med en sådan erkendelse fra de mere disciplinære partigrupper. I den forbindelse ville det måske være en værdifuld oplysning, om fru Lone Dybkjær i samme åndedrag havde oplyst, at hun reelt står som privat forslagsstiller vedrørende dette beslutningsforslag, idet den øvrige del af den radikale gruppe ikke står bag ved det.

Wilhelm (VS):

Jeg vil gerne først takke for modtagelsen. Nu er jeg medforslagsstiller, og jeg synes egentlig, det har været en overraskende positiv modtagelse, og at det især har været positivt, at ordførerne ikke sagde, at de blot ville afvente denne tekniske arbejdsgruppe under justitsministeriet, men reelt gik ind på problemerne, så vi fik lidt vejledning om, hvor folketinget står i denne sag.

Jeg synes nok, at justitsministeren i anden omgang var meget formalistisk, for det er da rigtigt, at der er nogle frynser, som ikke er så klare i et meget kortfattet beslutningsforslag på så vanskeligt et område, men det er jo et beslutningsforslag, og beslutningsforslag er sædvanligvis – det plejer man ikke at have

indvendinger imod – nogle anvisninger og hovedretningslinjer, og hvis man endelig vil have det helt præcist, kan vi da klare det med ændringsforslag. Så det kunne nok gøres.

Men jeg synes, det mest positive er, at uanset om vi nu stiller ændringsforslag, så justitsministeren bliver nogenlunde tilfreds med, at det i hvert fald er præcist nok, selv om man ikke helt kan lide indholdet, eller dette forslag ikke bliver vedtaget inden sommerferien, er der sket det positive, at folketinget har givet sig til kende på disse vigtige områder, og det synes jeg er en god skik, som vi meget tit ikke efterlever her i tinget. Det burde vi også have gjort med indvandrernes retsstilling, som vi har forsøgt det flere gange, men hvor man bare har været afvisende hele tiden og sagt: ja men der sidder jo et udvalg. Men så kommer man i den situation, at når udvalget har siddet i 6 år, viser det sig, at folketinget overhovedet ikke er enig med det udvalgsflertal. Her har justitsministerens arbejdsgruppe da i hvert fald fået nogle dessiner om, hvor folketinget ønsker det skal gå hen.

Hr. Knud Linds bemærkninger om en øget statsliggørelse af børnene forstår jeg slet, slet ikke, for her åbnes tværtimod en mulighed for, at de forældre, der kan blive enige om ikke at have den indblanding, som de hidtil har været påtvunget med en eller anden skræmsikker afgørelse af en forældremyndighed, som de ikke ønsker placeret hos den ene part, kan slippe for det. At det skulle være en øget statsliggørelse af børnene, fatter jeg simpelt hen slet ikke.

Til allersidst vil jeg sige, at i de her sager er og bliver det de voksne, der er problemet; det er aldrig børnene, der er problemet. Børnene er fantastisk tilpassningsdygtige, og det, jeg håber især kommer ud af dette, er, at hvis vi i det mindste undlader at påtvinge folk en eller anden afgørelse – dig eller mig – i sager, hvor de godt kunne enes mindeligt om det, vil vi lære flere voksne, at hvis de ønsker at varetage børnenes tarv, drejer det sig om at finde ud af at ordne det i mindelighed. Den mulighed har der ikke været. Der er nogle, der har gjort det på trods af alle de blokeringer, reglerne i samfundet har stillet op imod dem, på trods af den konflikt, de så at sige bliver sparket ind i mod deres ønske, og da har det egentlig vist sig at gå fremra-

[Wilhelm]

gende, efter alt hvad jeg har hørt om disse eksempler, og dem har jeg hørt om ikke så få af. Her får de altså bedre mulighed for at undgå at blive tvunget ind i en konfliktmæssig afgørelse af et meget penibelt spørgsmål, og jeg håber, det medvirker til at vise også andre forældre, at hvis man kan klare det dér, så er det ikke børnene, der er problemet, så er det kun de voksne, der er det i disse sager.

Lone Dybkjær (RV):

Jeg må som så mange gange for konstatere, at venlighed over for fremskridtspartiet kun fører til, at man får et eller andet hak i tuden og i øvrigt en usand påstand.

Det, jeg i al stilfærdighed sagde, var, at jeg synes, det var fint, at fremskridtspartiets ordfører som den eneste sagde, at partierne er delte, for det tror jeg at alle partierne er, og at der er mange nuancer i de forskellige partier. Men det er altså ikke rigtigt, hr. Knud Lind, at jeg ikke har den øvrige gruppe bag mig. Det er klart, at vi også har delte opfattelser, og hvis man læser ægteskabsudvalgets betænkning, vil man se, at specielt fru Aase Olesen offentligt har udtalt sig anderledes, end jeg har. Men det er ikke ensbetydende med, at der ikke er andre i den radikale gruppe, der har samme opfattelse som jeg.

Så vil jeg gerne sige, at jeg står som privatperson, det gør vi for den sags skyld alle tre. Vi har ikke tegnet os som partirepræsentanter, netop for at få en mere åben diskussion.

Så har justitsministeren da i øvrigt ret i, at et beslutningsforslag kan vedtages, det er da rigtigt. Det er også derfor, vi har fremsat det; det er for at få en åben debat, men naturligvis også, fordi vi kunne ønske at få dette beslutningsforslag vedtaget. Så kan det da godt være, at der stilles ændringsforslag til beslutningsforslaget, lige så vel som vi har oplevet det ved lovforslag, der er fremsat, og det kan godt være, at programklæringen ikke kan holde for en nærmere diskussion, sådan som også justitsministeren var inde på. Men jeg vil da godt sige som min egen opfattelse, at det er rigtigt, at en kvinde måske skal have ret til at få et barn, uden at forældremyndigheden skal deles med andre, men jeg vil dog gerne sige som en mere generel holdning til dette, at jeg mener egentlig ikke, at det er

noget, man skal tilskynde til. Jeg mener, man skal tilskynde til, at barnet har to forældre, men naturligvis er der mange nuancer på denne skala, det er klart.

Så vil jeg godt sige, at hr. Erik B. Smith oplever jeg i anden omgang måske lidt mere restriktiv end i første omgang, men det passer også med, hvad hr. Erik B. Smith har udtalt i forskellige sammenhænge. Hr. Erik B. Smith har ikke nogen problemer med fælles forældremyndighed, når forældrene lever sammen. Hr. Erik B. Smith har derimod problemer, når forældrene engang har levet sammen, f.eks. i et ægteskab, og de derefter lever adskilt. Det er meget karakteristisk, at dér hvor der ikke har været nogen rettigheder, vil hr. Erik B. Smith give dem nogle fælles rettigheder, kan man sige, over for hinanden. Hvor der derimod har været fælles forældremyndighed, vil hr. Erik B. Smith absolut have den adskilt, og det vil jeg ikke. Jeg mener, at det er meget vigtigt – og det er det sædvanlige udgangspunkt – at dér hvor der har været en fælles forældremyndighed, synes jeg man skal bestræbe sig på at fastholde denne fælles forældremyndighed.

Og så vil jeg godt sige, at for mig er det også afgørende, at barnet naturligvis skal bo det ene eller det andet sted. Jeg er heller ikke sikker på, at det med, at barnet flytter, bor den ene uge det ene sted og den anden uge det andet sted, er den rigtige løsning, men jeg mener principielt ikke, at det er noget, myndighederne skal blande sig i, og derfor mener jeg, at part af det at have fælles forældremyndighed er, at det er forældrene, der bestemmer, hvad for en adresse barnet har, og så er det klart, at hvis tingene går fuldstændig agurk, kan de sociale myndigheder altid komme ind i billedet, men det kan de jo også, hvor der er tale om ægteskaber.

Udgangspunktet er, at der er tale om fælles forældremyndighed, er det forældrene, der bestemmer uden myndighedernes indblanding, fuldstændig som det er i ægteskaber i dag. Det er i øvrigt karakteristisk, at i tilfælde af ægteskab, hvor den ene forælder flytter, sker der overhovedet ikke noget. Man behøver ikke at dele, at have forældremyndigheden placeret hos den ene part, selv om den anden part ikke bor der, og jeg mener, at man bør kunne være fælles om den sag, efter at ægteskabet eventuelt ikke længere eksisterer.

[Lone Dybkjær]

Så var det hr. Bjørn Elmquist, der sagde, at hvis ikke kvinderne vil gifte sig i dag, vil de så dele forældremyndigheden? Det er klart, det kan man selvfølgelig godt spørge sig selv om, men jeg tror, det er vigtigt, at vi ligesom markerer, at det, vi stræber efter, er den fælles forældremyndighed. Det er ligesom det, der skal være udgangspunktet, og hvis man så ikke kan enes om det eller man har andre grunde til det, må man dele det.

Man kan jo tage andre paralleller. Som et minieksempel kan man sige, at navnelovgivningen ændrede vi jo også på den facon, at vi sagde: udgangspunktet er, at kvinden beholder sit eget navn. Hvis hun så vil have et andet navn, kan hun få det, lige så vel som manden kan. Her siger vi altså, at udgangspunktet er den fælles forældremyndighed, den aktive indsats er, hvis man vil placere den kun hos den ene, hvor det i dag altså automatisk sker, f.eks. i tilfælde af, at de to forældre ikke er gift eller ægteskabet skal ophæves. Det er klart, at det betyder så, at kvinden også må opgive nogle af de rettigheder, hun har i dag, men det mener jeg også er nødvendigt, hvis vi snakker om ligestilling. Så kan det jo ikke kun være manden, der opgiver nogle rettigheder, det må naturligvis også være kvinden.

(Kort bemærkning).

Knud Lind (FP):

Jeg vil beklage min udtalelse om, at fru Lone Dybkjær skulle stå alene i sin gruppe med dette beslutningsforslag, og blot rette det til, at det radikale venstre som medforlagsstiller ikke er enig om beslutningsforslaget.

(Kort bemærkning).

Erik B. Smith (S):

Det er til fru Lone Dybkjær af hensyn til forståelsen: hvordan kan man udøve fælles forældremyndighed indeholdende f.eks. revselsesretten, hvis man bor i Nysted og barnet opholder sig i Ringsted? Jeg synes, det er meget vigtigt at spørge om disse ting, for hvis man ikke deler forældremyndighedens enkelte elementer op, stikker man blå i lyset for de mennesker, som man altså nu vil sige til: I vil uden videre kunne have fælles forældremyndighed.

Jeg vil gerne henvise til, at Nordisk Råd havde et familierettsseminar, hvor fru Lucy Smith fra Norge havde et oplæg om børns familieretlige stilling, hvor man i Norge har fælles forældremyndighed, selv om man ikke bor sammen, og hvor der bl.a. står, at dér hvor der har været problemer, har været, hvor man havde urealistiske forestillinger om, hvad den fælles forældremyndighed indebar. »Han« – det var i øvrigt meget typisk – »blander sig i den daglige afgørelse, og han troede at have ubegrænset samværsadgang«. Det er et citat fra side 45 i konferencens rapport.

Men det er i alt fald vigtigt, at man får præciseret, hvad det er, man er fælles om.

(Kort bemærkning).

Lone Dybkjær (RV):

Til hr. Erik B. Smiths »blår i lyset«, som jo er et nyt udtryk her, vil jeg sige, at jeg i øvrigt er enig i, at selvfølgelig er det vigtigt, at man har nogle realistiske forestillinger om dette, og jeg skal bestemt ikke gå ind i spørgsmålet om revselsesretten, for den har vi med vilje holdt helt uden for dette med børns retsstilling.

Men jeg vil godt sige, at det er f.eks. i tilfælde af separation og skilsmisse eller samlivsophævelse – og det er sådan lidt det, vi diskuterer nu – vanskelighederne måske vil vise sig, siger hr. Erik B. Smith. Her synes jeg, det afgørende er, at man ikke får truffet en afgørelse, når forældrene måske er ude af stand til at træffe den, fordi de ikke ved, hvordan deres videre liv vil være. For det andet er det næsten altid i en meget anspændt situation, og også det gør, at følelserne kommer mere på kant, end de måske ville gøre på et senere tidspunkt. Og for det tredje får det dem til at træffe et valg, eller de bliver påtvunget et valg, som gør, at de står ulige over for hinanden omkring det barn. Det har naturligvis ikke noget at gøre med, at man skal skændes om hver evig eneste lille detalje, men det er det med, at man ikke tvinges til at afskrive sig barnet, hvad mange forældre føler de kommer til, når de opgiver den fælles forældremyndighed. Det tror jeg er meget ulykkeligt i en lang række tilfælde, og da er det bedre, at man fastholder den fælles forældremyndighed; så vil dagliglivet efter det glide lettere, og det vil måske nok i

[Lone Dybkjær]

de fleste tilfælde ende med, at den ene har større kontakt i det daglige med barnet, end den anden har, men det er, ligesom den strid og disse følelser på højkant har man undgået, og det tror jeg vil være en meget god ting for barnet. Derudover undgår man også, at man unødigt blander myndighederne ind i familien, sådan som nogle har hævdet vi ville med dette forslag. Det er faktisk præcis det modsatte. Vi har prøvet at ville lade forældrene klare så meget som overhovedet muligt og så lidt som muligt blande myndigheder ind i billedet.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Tredje næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til retsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

3) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 34:

Forslag til folketingsbeslutning om gældssanering.

Af Ole Espersen (S) m.fl.
(Fremsat 8/12 82).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Justitsministeren (Ninn-Hansen):

Efter beslutningsforslaget opfordres regeringen til snarest muligt at fremsætte lovforslag om gældssanering udarbejdet efter hovedlinjerne i den betænkning, der for nylig er afgivet af et udvalg under justitsministeriet.

Jeg vil gerne straks sige, at jeg er positiv over for tanken om at gennemføre særlige regler, der kan give stærkt forgældede mennesker mulighed for at få saneret deres økonomi. Således som den økonomiske udvik-

ling har formet sig, sker det jo desværre alt for ofte, at folk kommer i en situation, hvor deres gældsbyrde er så stor, at der ikke er nogen realistisk mulighed for, at de vil blive i stand til at afvikle den.

Undertiden vil situationen være den, at der egentlig ikke er noget at bebrejde de pågældende. Ud fra menneskelige hensyn er det ikke blot uheldigt for den enkelte, der på grund af gældsbyrden endda ofte mister motivationen til at gøre noget ved sin egen situation, men også for samfundet, der ofte må træde til med forskellige former for bistand.

Jeg tror, den betænkning, vi har fået fra det nævnte udvalg, vil kunne være et velegnet grundlag for at gennemføre særlige gældssaneringsregler. Det er naturligvis vigtigt, at gældssaneringsregler udformes på en sådan måde, at der er balance mellem hensynet til skyldnerne og hensynet til kreditorerne. Efter udvalgets forslag skal reglerne om gældssaneringen være begrænset til tilfælde, hvor der er tale om gældsforpligtelser af en sådan størrelse, at der ikke er nogen udsigt til, at de pågældende vil blive i stand til at afvikle gælden.

Med dette udgangspunkt vil det formentlig være muligt at tilrettelægge en ordning med gældssanering på en rimeligt afbalanceret måde.

Udvalgsbetænkningen har været sendt til høring hos de berørte myndigheder og organisationer. I de høringssvar, som justitsministeriet indtil nu har modtaget, er der peget på en række spørgsmål af vanskelig karakter. Det drejer sig dels om nogle mere generelle problemer, dels om forskellige enkeltproblemer i forbindelse med udformningen af en almindelig gældssaneringsordning.

Jeg skal ikke gå nærmere ind på disse problemer, men jeg kan nævne, at der i høringssvarene bl.a. er rejst spørgsmål om, hvorvidt ordningen eventuelt bør begrænses til tilfælde, hvor skyldneren har været undergivet en forudgående konkursbehandling. Der er også peget på, at det er ønskeligt, at betingelserne for opnåelse af en gældssanering præciseres i forhold til den regel, der er foreslået af udvalget, og hvorefter det i meget vidt omfang overlades til skifterettens skøn, om gældssanering kan opnås.

Jeg vil finde det rigtigst, at der bliver lejlighed til nærmere at gennemgå og vurdere